

საბა ბრაჭველი

პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფასთან ბრძოლის სისხლისსამართლებრივი სტრატეგია – გზა ურსაიოკენ

საბა ბრაჭველი

ედინბურგის უნივერსიტეტის სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტი
Saba.Brachveli@gmail.com.

პოსტსკიტი

წინამდებარე სტატია ეხება საქართველოში პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფის მასიურად გავრცელებულ დანაშაულს. სტატიის თანახმად, აღნიშნული დანაშაული ქვეყნისთვის განსაკუთრებულად მძიმე პრობლემად იქცა, რასაც სახელმწიფომ 2016 წლის საკანონმდებლო ცვლილებით უპასუხა. ამჟამად, ფაქტობრივად, ყველა პირის დასჯაა შესაძლებელი, ვისაც საიდუმლოს შემცველ მასალასთან ოდნავი შეხება მაინც ჰქონია. შესაბამისი საკანონმდებლო ნორმის შეუზღუდავი ფარგლების (როგორც შენახვის, ისე – გავრცელების კუთხით), სასჯელის უპრეცედენტოდ დამძიმებისა და სამართალდამცავი ორგანოების მობილიზების მიუხედავად, დანაშაულთან ბრძოლა კვლავ უშედეგოდ მიმდინარეობს, რასაც პირადი ცხოვრების ამსახველი ფარული კადრების პერმანენტული გავრცელება და კონკრეტული შემთხვევის ანალიზიც ადასტურებს.

სტატია საერთაშორისო-სამართლებრივ ჭრილში განიხილავს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 157¹ მუხლს, როგორც სახელმწიფოს მიერ დანაშაულთან ბრძოლის პოლიტიკის ყველაზე აშკარა გამოხატულებას. ავტორის მოსაზრებით, სისხლისსამართლებრივი ნორმისა და სახელმწიფოს მოქმედებების წარუმატებლობის მიზეზი მრავალმხრივია და დასახული სტრატეგიის სისტემური გადახედვის საჭიროებაზე მიუთითებს. სტატიაში

დასაბუთებული იქნება დანაშაულთან ბრძოლის ახალი სტრატეგიის აუცილებლობა და შემოთავაზებული იქნება საკანონმდებლო და პრაქტიკული რეფორმები აღნიშნული ცვლილებების განსახორციელებლად.

შესავალი

ბოლო წლების განმავლობაში პირადი ცხოვრების ამსახველი ფარული ვიდეომასალის გავრცელება ქართული საზოგადოებისთვის სამწუხარო რეალობად იქცა. სხვადასხვა ინტერვალებით მსგავსი ვიდეოების გავრცელება ამ დრომდე გრძელდება. შესაბამისად, ყურადღებას იმსახურებს აღნიშნულ დანაშაულთან ბრძოლის სახელმწიფო სტრატეგია, რათა გაირკვეს, სწორად ვებრძვით თუ არა ფარული კადრების გავრცელების სახიფათო დანაშაულს.

წინამდებარე სტატიის მიზანია, აღნიშნული ტიპის დანაშაულებთან დაკავშირებით სახელმწიფოს მიერ გადადგმული სისხლისსამართლებრივი ნაბიჯების დახასიათება და საკვანძო პრობლემების იდენტიფიცირება. სტატიაში ასახული მსჯელობა გამოკვეთს სტრატეგიულ დონეზე განსახორციელებელ, მათ შორის, საკანონმდებლო ცვლილებების აუცილებლობას.

თავდაპირველად სტატია მიმოიხილავს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის რელევანტური ნორმის აგებულებას, რაც ნათლად წარმოაჩენს ამ დანაშაულთან ბრძოლის სისხლისსამართლებრივ რესურსს. კანონის ანალიზი მოხდება საერთაშორისო კანონმდებლობების ქრილში, რაც ქართული სახელმწიფოს პოზიციას კიდევ უფრო მკაფიოს გახდის. შემდგომ, კონკრეტული მაგალითის საფუძველზე, განხილული იქნება, რატომ არის პრობლემური სახელმწიფოს აღნიშნული პოზიცია. საბოლოოდ, შემოთავაზებული იქნება დანაშაულთან ბრძოლის განსხვავებული ხედვა.

1. დანაშაულის აქტუალობის პერმანენტული ზრდა

ტექნოლოგიურ განვითარებასთან ერთად ფარული ჩანაწერების დამზადება და გავრცელება ქართული საზოგადოების მუდმივ თავის ტკივილად იქცა. თავდაპირველად, პოლიტიკოსთა და საზოგადოებისთვის ცნობილ პირთა პირადი საუბრები მასმედიის მეშვეობით და სახელმწიფოს

დაკვეთით ვრცელდებოდა¹. აღნიშნული მასალის გამავრცელებლის დადგენა რთული არ იყო – ხელისუფლება ამას ოპონენტების დისკრედიტაციისთვის იყენებდა².

აღნიშნული პრაქტიკა თანდათან შეიცვალა. ფარულმა აუდიოჩანაწერებმა მასმედიიდან ინტერნეტში გადაინაცვლა, სადაც ჩანაწერების გამავრცელებლის, ავთენტურობისა და წარმომავლობის დადგენა შეუძლებელი იყო³. ამასთან, ჩანაწერები ისეთი ვებ-გვერდებიდან ვრცელდებოდა, რომლებიც საქართველოში არ იყო რეგისტრირებული. ნიშანდობლივია, რომ ამ ფაქტებთან დაკავშირებით დაწყებული გამოძიება, როგორც წესი, უშედეგო იყო⁴. პარალელურად, ხშირი იყო პირადი ცხოვრების უფლების განსაკუთრებით მძიმე დარღვევები⁵.

თუმცა, შეიძლება ითქვას, რომ ფარული კადრების გავრცელების ნამდვილი ეპიდემია 2016 წელს დაიწყო. 2016 წლის 11 და 14 მარტს, ასევე ამავე წლის 12 აპრილს⁶ და 12 ივნისს⁷ სხვადასხვა სოციალური ქსელის მეშვეობით გავრცელდა ვიდეოჩანაწერები, რომლებიც შეიცავდა პოლიტიკოსებისა და საზოგადოებისთვის ცნობილი სხვადასხვა პირის სექსუალური ცხოვრების ამსახველ კადრებს. ერთ-ერთი ჩანაწერი შეიცავდა პირდაპირ მუქარას საზოგადოებრივად აქტიური სხვა მოქალაქეების მიმართ, რომ შეეწყვიტათ საკუთარი საქმიანობა, თუკი არ სურდათ, მსგავსი მასალა მათზეც გავრცელდებოდა.

ფარული ჩანაწერების ინტიმური შინაარსი აღმოჩნდა წყალგამყოფი, რამაც უპრეცედენტო რეზონანსი და სახელმწიფოს მხრიდან გადადგმული შესამჩნევი ნაბიჯები გამოიწვია. აღნიშნული საქმე პირველი იყო, რომელზე დაწყებული გამოძიებაც მეტ-ნაკლებად შედეგიანად დასრულდა. კერძოდ, საქართველოს პროკურატურამ დააკავა რამდენიმე ყოფილი მაღალჩინოსანი, რომლებიც ჩანაწერების უკანონო მოპოვებაში დამნაშავედ იქნენ ცნობილი⁸. ასევე, დაკავებულ იქნა რამდენიმე პირი, რომელთაც ბრალი ჩანაწერების შენახვაში დაედოთ⁹. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ ჩანაწერების გამავრცელებელთა ვინაობა არ დადგენილა და ჩანაწერები, ზემოხსენებულ პირთა დაკავების შემდგომ, კიდევ ერთხელ გავრცელდა¹⁰.

1 მაგ. 2007 წლის 6 ნოემბერს გავრცელებული აუდიოჩანაწერი თავდაცვის ყოფილ მინისტრ ირაკლი ოქრუაშვილსა და სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის ყოფილ უფროსს ბაჩო ახალაიას შორის, იხ: <https://civil.ge/ka/archives/141851> [31.3.2019].

2 მაგ. 2007 წლის 7 ნოემბერს გავრცელებული აუდიოჩანაწერი შალვა ნათელაშვილის, ლევან ბერძენიშვილისა და გიორგი ხაინდრავას საუბრებისა იმ ადამიანებთან, რომლებიც შსს-ს ცნობით "რუსეთის კონტრაბანდერის სამსახურის ოპერატიული მუშაკები იყვნენ", იხ: <https://civil.ge/ka/archives/141870> [31.3.2019].

3 მაგ. 2015 წლის 24 და 29 ოქტომბერს გავრცელებული ფარული აუდიოჩანაწერები მიხეილ სააკაშვილსა და ნიკა გვარამიას, ასევე მიხეილ სააკაშვილისა და გიგა ბოკერიას შორის; აგრეთვე, 2015 წლის 2 ნოემბერს გავრცელებული ფარული აუდიოჩანაწერები მიხეილ სააკაშვილსა და ნიკა გვარამიას, ასევე მიხეილ სააკაშვილსა და მომღერალ სოფო ნიჭარაძეს შორის. <http://www.tabula.ge/en/node/101333> [31.3.2019].

4 საქართველოს სახალხო დამცველის 2016 წლის საპარლამენტო ანგარიში, 406-407.

5 მაგ. ე.წ. „კასრების“ საქმე – 2015 წლის 17 ოქტომბერს გავრცელებული ვიდეოჩანაწერი, რომელიც სამართალდამცავი ორგანოების მიერ ჩადენილ სექსუალურ ძალადობას ასახავდა და რომლის საჯაროდ ჩვენებაც მოეწყო ზუგდიდსა და თბილისში, იხ: <https://ipress.ge/new/15597-sakhalkho-damcveli-tsamebis-kadrebi-sajaro-chveneba-mdzime-kanondarghveva> [31.3.2019].

6 <http://netgazeti.ge/news/105215/> [31.3.2019].

7 <http://www.newspress.ge/sazogadoeba/84899-piradi-ckhovrebi-amsakhveli-kadrebi-isev-gavrcelda.html> [31.3.2019].

8 http://pog.gov.ge/geo/news?info_id=1283 31.3.2019].

9 http://pog.gov.ge/geo/news?info_id=885 31.3.2019].

10 <http://www.newspress.ge/sazogadoeba/84899-piradi-ckhovrebi-amsakhveli-kadrebi-isev-gavrcelda.html> 31.3.2019].

კონკრეტულ საქმეებზე განხორციელებული გამოძიებების გარდა, მნიშვნელოვანი ცვლილება განხორციელდა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში (შემდგომში – სსკ). 2016 წლის 3 ივნისის კანონით შეიცვალა ნორმა, რომელიც პირადი ცხოვრების ამსახველი ინფორმაციის უკანონო მოპოვებასა და გამოყენებას არეგულირებდა. კოდექსში გაჩნდა ახალი, 157¹ მუხლი, რომელიც პასუხისმგებლობის ზომად ბევრად მაღალ სანქციას ითვალისწინებდა. სწორედ სსკ-ის 157¹ მუხლი წარმოადგენს აღნიშნული კატეგორიის დანაშაულების წინააღმდეგ ბრძოლის მთავარ იარაღს სამართალდამცავი ორგანოების ხელში.

თუმცა სხვადასხვა შინაარსის პირადი ჩანაწერების გავრცელება არც ამის შემდეგ შემწყდარა¹¹. ზოგიერთ საქმეს პროკურატურა წარმატებით იძიებდა¹², მაგრამ 2019 წლის იანვრის ბოლოს ხელახლა დაიწყო ერთ-ერთი პოლიტიკოსის ინტიმური ხასიათის ფარული ჩანაწერის გავრცელება, რისთვისაც 17 პირი დააკავეს¹³. 2019 წლის 27 მარტს დაკავებულ იქნა კიდევ ერთი პირი, რომელმაც ეს ჩანაწერი სოციალურ ქსელში, Youtube.com-ზე ატვირთა¹⁴.

2019 წელს გავრცელებულ ჩანაწერთან დაკავშირებით დაკავებულ პირებს ბრალი ედებათ სსკ-ის 157¹ მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულში – პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონოდ შენახვა და გავრცელება. მათი ნაწილი აცხადებს, რომ ჩანაწერის ინტერნეტბმული, „მესენჯერის“ აპლიკაციით მიიღო და არ გაუხსნია, ან არ უნახავს, ხოლო ნაწილი მიუთითებს, რომ შესაბამისი ბმული რამდენიმე მეგობარს გაუზიარა¹⁵. ვიდეომასალის მოპოვების ბრალდებით ამ დრომდე კონკრეტული პირი დაკავებული არ არის.

2019 წელს დაკავებული 18 პირი ამ კატეგორიის დანაშაულთან ბრძოლის ახალი სტრატეგიის გამოხატულებაა. 2016 წელს შემოღებული სსკ-ის 157¹ მუხლის სრული არეალი სწორედ ამ შემთხვევამ გახადა ნათელი. არსებული მოცემულობით, სახელმწიფო აცხადებს, რომ იგი დასჯის ნებისმიერ პირს, რომელიც მოიპოვებს, შეინახავს (ან თუნდაც, ინტერნეტით მიიღებს და არ წაშლის) ან გაავრცელებს (თუნდაც მეგობრებში) პირადი ცხოვრების ამსახველ მასალას.

პირადი ცხოვრების დაცვის შესახებ არსებული, ფაქტობრივად „მკვდარი“ ნორმა, ჩანაცვლა ახალმა, აღსრულებადმა რეგულაციამ, რომელიც ‘თავდაპირველ გამავრცელებელთან’ ერთად ყველა იმ ადამიანს სჯის, ვისაც ამ კატეგორიის მასალასთან ოდნავ შეხება მაინც ექნება. მოქმედების ფართო სპექტრის გამო სსკ-ის 157¹ მუხლი საკონსტიტუციო სასამართლოშიც გასაჩივრდა. ამრიგად, აუცილებელია გაირკვეს, თუ რეალურად რას გულისხმობს აღნიშნული რეგულაცია.

11 <http://netgazeti.ge/opinion/352460/>; ასევე http://pog.gov.ge/geo/news?info_id=1825 31.3.2019].

12 http://pog.gov.ge/geo/news?info_id=1585 31.3.2019].

13 <http://netgazeti.ge/news/337902/> 31.3.2019].

14 <https://police.ge/ge/dakavebulia-piri-romelmats-piradi-tskhovrebis-amsakhveli-videochanatseri-/12416> 31.3.2019].

15 <http://go.on.ge/1050> 31.3.2019].

2. დანაშაულთან ბრძოლის პოლიტიკის კონტურები

სსკ-ის 157¹ მუხლის თანახმად:

„1. პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონოდ მოპოვება, შენახვა, გამოყენება, გავრცელება ან ხელმისაწვდომობის სხვაგვარი უზრუნველყოფა ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

2. პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონოდ გამოყენება ან/და გავრცელება ამა თუ იმ ხერხით გავრცელებული ნაწარმოების, ინტერნეტის, მათ შორის, სოციალური ქსელის, მასობრივი მაუწყებლობის ან სხვა საჯარო გამოსვლის მეშვეობით ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

აღნიშნული ნორმა ერთდროულად შეეხება თვისობრივად განსხვავებულ რამდენიმე ქმედებას, კერძოდ: (1) მოპოვებას, (2) შენახვას და (3) გამოყენებას, გავრცელებას ან ხელმისაწვდომობის სხვაგვარ უზრუნველყოფას. მოპოვებასთან დაკავშირებით, აზრთა სხვადასხვაობა არ არსებობს, მეორე და მესამე ქმედებები კი მსჯელობის საგანს წარმოადგენს.

საინტერესოა, რომ სსკ-ის 157¹ მუხლთან ერთად კოდექსში შენარჩუნდა 157-ე მუხლიც, რომელიც პირადი ცხოვრების ამსახველი ინფორმაციისადმი ანალოგიურ მოქმედებებს კრძალავს. ეს ფაქტი კრიტიკის საგანი გახდა, რამდენადაც, სახალხო დამცველის მტკიცებით, არც კოდექსსა და არც განმარტებით ბარათში არ იყო მითითებული აღნიშნული ნორმებით დაცული ობიექტის გამიჯვნის კრიტერიუმები. სახალხო დამცველის მოსაზრებით, ახალი ნორმის ბუნდოვანება „ფართო განმარტებისა და თვითნებობის შესაძლებლობას“ იძლეოდა, რაც, სანქციებს შორის განსხვავების გათვალისწინებით, აღმოფხვრას საჭიროებდა¹⁶.

ნორმების ბუნდოვანებას ის გარემოებაც იწვევს, რომ კანონმდებელს არც ნორმასა და არც განმარტებით ბარათში არ დაუკონკრეტებია, თუ რა ფორმით უნდა განხორციელდეს პირადი ცხოვრების საიდუმლოს, ან პირადი ცხოვრების ამსახველი ინფორმაციის ხელყოფა. ყველა სახელმწიფოს კანონმდებლობა, რომელიც ქვემოთ იქნება განხილული, განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს როგორც ნორმის ობიექტის (პირადი ცხოვრების ამსახველი ინფორმაციის), ისე – ხელყოფის განმარტებას. ნორმის ახლანდელი ფორმულირება ელემენტარულად პასუხს არ შეიცავს კითხვაზე, შესაძლებელია თუ არა აღნიშნული დანაშაულის ჩადენა, მაგალითად, სიტყვიერი, ანიმაციური ან მულტიპლიკაციური ფორმით.

თუმცა, სსკ-ის 157¹ მუხლს გაცილებით მნიშვნელოვანი ხარვეზებიც აღენიშნება, რაც ქვემოთ იქნება განხილული. საგულისხმოა, რომ კოდექსში ამჟამად არსებობს ორი, შინაარსობრივად მსგავსი ნორმა, რომელთაგან ერთისთვის ოთხ წლამდე ვადით თავისუფლების აღკვეთა

16 საქართველოს სახალხო დამცველის 2016 წლის საპარლამენტო ანგარიში, 408.

მაქსიმალურ,¹⁷ მეორისთვის კი – მინიმალურ¹⁸ სასჯელს წარმოადგენს. სასჯელის სიდიდე ამ ნორმის დამატებითი თავისებურებაა და დისპოზიციის ორივე ნაწილთან დაკავშირებით ცალკე იქნება განხილული.

2.1. პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონოდ შენახვა

პირადი ცხოვრების საიდუმლოს შენახვა ‘რისკზე დაფუძნებულ’ მფლობელობით დანაშაულებს¹⁹ მიეკუთვნება. მსგავსი დანაშაულების (როგორცაა, მაგალითად, ცეცხლსასროლი, ან ძარცვის იარაღების უკანონო მფლობელობა) დამახასიათებელ ნიშანს წარმოადგენს ის, რომ ნორმაში მითითებული ნივთის მფლობელობით პირი შესაძლო სამომავლო დანაშაულის ჩადენის მნიშვნელოვან საფრთხეს ქმნის²⁰. ამ ტიპის დანაშაულების არსებობის მთავარი კრიტიკა განზრახვის ელემენტის ფაქტობრივი უგულებელყოფაა, რაც უდანაშაულობის პრეზუმფციის შეზღუდვაში იჩენს თავს.

დანაშაულის შემადგენლობაში განზრახვის ელემენტი გულისხმობს მოთხოვნას, რომ პირმა იცოდეს მის მიერ განხორციელებული ქმედების შესახებ²¹. თეორიულად, თუ მოქალაქეს ჯიბეში ნარკოტიკს უპოვიან, ან სახლში ცეცხლსასროლი იარაღი აღმოაჩნდება, პროკურატურა სასამართლოში ვალდებული უნდა იყოს, ამტკიცოს, რომ პირი აღნიშნულ ნივთებს განზრახ, გაცნობიერებულად ინახავდა.

მფლობელობით დანაშაულებში ეს პრინციპი არასრული სახით აისახება. იმის გამო, რომ ნივთის მფლობელობა, ფაქტობრივად, უმოქმედობით ჩადენილ დანაშაულს წარმოადგენს²², პირის განზრახვის დადგენა თითქმის შეუძლებელი ხდება. გამოსავლის სახით, ასეთ შემთხვევებში ისეთი პრეზუმფციების შემოტანა ითვლება, როგორცაა, მაგალითად, კონსტრუქტიული მფლობელობის დოქტრინა. იგი მნიშვნელოვნად ამცირებს ბრალეულობის როლს პირის დამნაშავეობის გადაწყვეტისას და აცხადებს, რომ თუ პირის საკუთრების ფარგლებში უკანონო ნივთი აღმოჩნდა, პირი ამ ნივთის მფლობელად ითვლება²³. აღნიშნული წარმოადგენს ამერიკული დოქტრინას, რომლის ანალოგი გამოიყენება გაერთიანებულ სამეფოშიც, სადაც პირი მხოლოდ იმ შემთხვევაში გამართლდება, თუ ნათლად დაამტკიცებს, რომ მას არ შეეძლო სცოდნოდა მის მფლობელობაში არსებული ნივთის შესახებ²⁴.

17 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 157-ე მუხლის მეორე ნაწილი.

18 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 157¹ მუხლის პირველი ნაწილი.

19 ‘Risk-based’ possession offences.

20 Ashworth, A. (2011). The Unfairness of Risk-Based Possession Offences, *Criminal Law and Philosophy*, Vol.5(3), 239.

21 Simester, A. P., & Sullivan, G. R. (2010). *Criminal law: Theory and doctrine* (4th ed.). Oxford: Hart Publishing, 161.

22 Ashworth, The Unfairness of Risk-Based Possession Offences, 242-243.

23 Dubber, M. D., & Kelman, M. G. (2005). *American criminal law: Cases, statutes and comments*. New York: Foundation Press, 263–272.

24 ამ მხრივ წამყვანია ლორდა პალატის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება საქმეზე Warner v. Commissioner of Police for the Metropolis [1969] 2 A.C. 256. ბრალდებული დამნაშავედ იქნა ცნობილი ნარკოტიკების უკანონო შენახვის გამო, თუმცა ამტკიცებდა, რომ არ იცოდა, თუ რა იყო მისთვის მინდობილ დახურულ ყუთში.

შესაბამისად, ამგვარი დანაშაულებისთვის პირთა დასასჯელად ხშირად მხოლოდ იმ ფაქტის დამტკიცებაა საკმარისი, რომ მათ ნივთზე ხელი მიუწვდებოდათ. პრობლემის ამგვარი გადაწყვეტა განპირობებულია შიშით, რომ დამნაშავეებმა მართლმსაჯულებას თავი არ აარიდონ. თუმცა, პრაქტიკულად, აღნიშნული ნიშნავს უდანაშაულობის პრეზუმფციის შებრუნებას, სადაც პირს მოეთხოვება მისთვის, *prima facie* მტკიცებულების გაბათილება²⁵.

მოყვანილი მსჯელობა სისხლის სამართლის კოდექსის 157¹ მუხლის დისპოზიციის ამ ნაწილზე სრულად ვრცელდება. იმ შემთხვევაში, თუ პირს ხელი მიუწვდება პირადი ცხოვრების საიდუმლოზე (მაგ. გააჩნია ინტერნეტბმულზე წვდომა, სადაც შესაბამისი ვიდეოა განთავსებული), მიიჩნევა, რომ მას გააჩნდა ამავე ინფორმაციის მფლობელობა და სწორედ ბრალდებულზე გადადის პრეზუმფციის გაბათილების ტვირთი.

დანაშაულის დისპოზიციის მსგავსი აგებულება მკაცრი პასუხისმგებლობის (strict liability) კლასიკურ შემთხვევას წარმოადგენს²⁶. აღნიშნული კონცეფცია, ქართული სისხლისსამართლებრივი ლიტერატურისთვის უცხოა. გერმანული სამართლის გავლენით, სადაც კორესპონდენციის პრინციპს კონსტიტუციური სტატუსი აქვს²⁷, მიიჩნევა, რომ ქმედების ფაქტობრივი შემადგენლობის თითოეულ ელემენტს უნდა შეესაბამებოდეს ბრალის/განზრახვის რომელიმე, თუნდაც უმცირესი ელემენტი მაინც²⁸.

მკაცრი პასუხისმგებლობის შემცველი სისხლისსამართლებრივი ნორმები, თავისთავად, არაკონსტიტუციური ან უსამართლო არ არის. ისეთი მეთოდებით, როგორცაა უდანაშაულობის პრეზუმფციისა და მტკიცების ტვირთის შებრუნება²⁹, ბრალის ან განზრახვის ელემენტის ამოკლება დანაშაულის ერთ ან რამდენიმე (ზოგჯერ – ყველა) ელემენტთან დაკავშირებით³⁰, გამოიყენება არამხოლოდ საერთო სამართლის ქვეყნებში³¹, არამედ საფრანგეთსა და კონტინენტური სამართლის სხვა ქვეყნებშიც³². გამონაკლისს მხოლოდ გერმანია წარმოადგენს, სადაც საქართველოს მსგავსად, აღნიშნული პრინციპი მხოლოდ სასამართლო პრაქტიკაში დამკვიდრებული პრეზუმფციების დონეზე იჩენს თავს³³.

ამასთან, საგულისხმოა, რომ მკაცრი პასუხისმგებლობის დოქტრინას საკუთარი საზღვრები აქვს. კერძოდ, ბრალის რომელიმე ფორმის გარეშე არსებული დანაშაულები მცირე სასჯელებით

25 Ashworth, The Unfairness of Risk-Based Possession Offences, 245.

26 Fletcher, G. P. (1978). Rethinking criminal law. Boston: Little Brown., 198–199, ასევე Robinson, P. H., & Cahill, M. T. (2006). Law without justice. New York: Oxford University Press., 28–31.

27 Spencer, John R., Pedain A., (2010). Approaches to Strict and Constructive Liability in Continental Criminal Law, In Appraising Strict Liability, edited by Andrew Simester. Oxford: Oxford University Press, 2005. Oxford Scholarship Online, 267-275.

28 იქვე, 237.

29 Green, Stuart P. (2010) Six Senses of Strict Liability: A Plea for Formalism. In Appraising Strict Liability, edited by Andrew Simester. Oxford: Oxford University Press, 2005, 3.

30 Simester, A. P. (2010). Is Strict Liability Always Wrong? In Appraising Strict Liability, edited by Andrew Simester. Oxford: Oxford University Press, 2005. Oxford Scholarship Online, 44

31 მაგალითად, ინგლისისა და უელსის კანონმდებლობით გათვალისწინებული დანაშაულების 40%-ს მკაცრი პასუხისმგებლობისთვის დამახასიათებელი დასახელებული, ან სხვა პროცედურული მექანიზმი გააჩნია, იხ. Ashworth, The Unfairness of Risk-Based Possession Offences, 244.

32 Spencer, Pedain, Approaches to Strict and Constructive Liability in Continental Criminal Law,

33 იქვე.

გამოირჩევა³⁴. მაგალითად, საფრანგეთში ასეთ ზღვარს 3000 ევროს ჯარიმა წარმოადგენს³⁵, კანადაში – ნებისმიერი დანაშაული, რომელიც პატიმრობას ითვალისწინებს³⁶, ხოლო აშშ-სა და გაერთიანებული სამეფოს სასამართლოები ე.წ. „კონსტიტუციური უდანაშაულობის“ (constitutional innocence) ტესტს იყენებენ³⁷. მკვლევართა უმეტესობა თანხმდება, რომ მკაცრი პასუხისმგებლობის დოქტრინა დასაშვებია მხოლოდ არასტიგმატურ დანაშაულებზე, რომლებიც სერიოზული დამნაშავეის იარლიყის მიკვრას არ იწვევს³⁸.

ქართულ რეალობაში კი სახეზე გვაქვს, ერთი მხრივ, დანაშაული, რომლის ფარგლებშიც პირის განზრახვას დიდი მნიშვნელობა არ აქვს (რადგან მისი ამოცნობა არის შეუძლებელი) და უდანაშაულობის მტკიცების ტვირთი ბრალდებულზეა გადასული, მეორე მხრივ კი – სასჯელი, რომელიც მინიმუმ 4 წლით თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს და სასამართლო, რომელსაც არანაირი სპეციფიკური ტესტი არ შეუმუშავებია.

ნიშანდობლივია, რომ სსკ-ის 157¹ მუხლით 2019 წელს დაკავებული პირების ნაწილის არგუმენტი სწორედ ისაა, რომ მათ არ იცოდნენ, თუ რა ვიდეოს ნახულობდნენ, ან არ იცოდნენ, რომ საჭირო იყო ბმულის „მესენჯერიდან“ წაშლა. მათი ნაწილი ასევე აცხადებს, რომ ვიდეოს ნახვის დროსაც ვერ შეიმეცნა ისეთი ასპექტები, რომელიც, თეორიულად, პირის დასჯისთვის აუცილებელია – მაგალითად, არ იცოდნენ, ვინ ფიგურირებდა ვიდეოში, იყო თუ არა იგი უკანონო და სხვ.³⁹

ზემოთ მოყვანილი მსჯელობის თანახმად, მკაცრი პასუხისმგებლობის დოქტრინა სახელმწიფოს შესაძლებლობას მისცემდა, აღნიშნული პირები მაინც დაესაჯა. თუმცა ეს დასაშვები იქნებოდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი პირებს თავისუფლების აღკვეთა (გრძელვადიანი) არ დაემუქრებოდათ⁴⁰. არსებული მდგომარეობით, სახელმწიფოს აქვს და აქტიურად იყენებს კიდევ უდანაშაულობის პრეზუმფციის შებრუნებითა და განზრახვის არასრული ფორმით მტკიცებით მოქალაქეთა დასჯის შესაძლებლობას.

34 LaFave, W. R., and Scott A. W. (1986). Criminal Law. Second Edition, Student Edition / by Wayne R. LaFave and Austin W. Scott.. ed. Hornbook Series. St. Paul, Minn: West Publishing, 242.

35 Spencer, Pedain, Approaches to Strict and Constructive Liability in Continental Criminal Law, 256-262

36 Michaels, Alan C. (2010). Imposing Constitutional Limits on Strict Liability: Lessons from the American Experience. In Appraising Strict Liability, edited by Andrew Simester. Oxford: Oxford University Press, 2005. Oxford Scholarship Online, 224.

37 Michaels, Imposing Constitutional Limits on Strict Liability: Lessons from the American Experience, 223.

38 იხ: Simester, A. P. (2010). Is Strict Liability Always Wrong?, Husak, D. (2010). Strict Liability, Justice, and Proportionality. In Appraising Strict Liability, edited by Andrew Simester. Oxford: Oxford University Press, 2005. Oxford Scholarship Online, 10. Green, Stuart P. (2010) Six Senses of Strict Liability: A Plea for Formalism. In Appraising Strict Liability, edited by Andrew Simester. Oxford: Oxford University Press, 2005. Oxford Scholarship Online, Oxford University Press.

39 <http://go.on.ge/105031.3.2019>].

40 ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს თანახმად, რომელიც საქართველოსთვის მხოლოდ სამართალს წარმოადგენს, ლიმიტი თავისუფლების აღკვეთაზე გადის. იხ: 1. Ziliberber v. Moldova, 61821/00, 2005.

2.2. პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონო გავრცელება.

სსკ-ის 157¹ მუხლის პირველი ნაწილი დამნაშავედ მიიჩნევს ყველას, ვინც პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონოდ გამოიყენებს, გაავრცელებს, ან მის ხელმისაწვდომობას სხვაგვარად უზრუნველყოფს. მეორე ნაწილის თანახმად, პასუხისმგებლობა მიძიმდება, თუკი გავრცელება ინტერნეტის, სოციალური ქსელის, მასობრივი მაუწყებლობის, ან სხვა საჯარო გამოსვლის მეშვეობით განხორციელდა. ნორმის კრიტიკის საფუძველს წარმოადგენს ის, რომ იგი ერთმანეთისგან არ ასხვავებს აკრძალული საგნის 'თავდაპირველ' და 'შემდგომ' გამავრცელებლებს⁴¹.

მნიშვნელოვანია, პასუხი გაეცეს შემდეგ კითხვებს: სად უნდა გაწყდეს ჯაჭვი მასალის 'პირველად' და 'ჩვეულებრივ' გამავრცელებელს შორის, როგორ უნდა მოხდეს ეს და არის თუ არა ეს აუცილებელი? ამ კითხვებზე ცალსახა პასუხი არ არსებობს. კანონმდებლობების მიხედვით, მიდგომები ერთმანეთისგან განსხვავდება. ქვეყნების ნაწილი, საქართველოს მსგავსად, საკმარისად თვლის ინფორმაციის ნებისმიერ მესამე პირთან გაზიარების ფაქტს. ასეთი სახელმწიფოების რიცხვს მიეკუთვნებიან ბოსნია⁴², ბულგარეთი⁴³, ხორვატია⁴⁴, გერმანია⁴⁵ და სხვები⁴⁶. კანადის სისხლის სამართლის კოდექსი პირდაპირ აცხადებს, რომ გავრცელებისას პირის მოტივი არ არის რელევანტური⁴⁷.

სხვა სახელმწიფოები ცდილობენ ერთგვარი ფილტრის შემუშავებას, რათა გავრცელებისთვის დასჯადი პირთა წრე შემცირდეს. მაგალითისთვის, ლიტვის⁴⁸ კანონმდებლობა გავრცელებას მხოლოდ იმ შემთხვევაში სჯის, როდესაც ეს ანგარებითი მოტივით ხორციელდებოდა. უფრო ხშირია დისპოზიციით სპეციალური მიზნის გათვალისწინება, რომელიც პირის ქმედებაში აუცილებლად უნდა ვლინდებოდეს – ფინეთის⁴⁹, გაერთიანებული სამეფოს⁵⁰, ასევე აშშ-ის ვირჯინიის⁵¹, პენსილვანიის⁵², კოლორადოსა⁵³ და სხვა შტატების კანონმდებლობები გავრცელებას მხოლოდ მაშინ სჯიან, როდესაც გამავრცელებელს სურდა პირისთვის ფსიქოლოგიური ზიანის მიყენება. არსებობს კანონმდებლობებიც, სადაც გამავრცელებელი ისჯება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მსგავსი

41 <https://www.facebook.com/GirchiParty/videos/vi.1039638722908022/457746581629945/> [31.3.2019].

42 ბოსნიის სისხლის სამართლის კოდექსის 175-ე მუხლი.

43 ბულგარეთის სისხლის სამართლის კოდექსის 171-ე მუხლი.

44 ხორვატიის სისხლის სამართლის კოდექსის 144-ე მუხლი.

45 გერმანიის სისხლის სამართლის კოდექსის 201ა მუხლი.

46 მაგ. New Jersey Code 2C:14-9.

47 კანადის სისხლის სამართლის კოდექსის 162-ე მუხლი.

48 ლიეტუვის სისხლის სამართლის კოდექსი, 168-ე მუხლი

49 ფინეთის სისხლის სამართლის კოდექსი, მერვე სექცია.

50 2015 წლის სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების აქტი, 33-ე სექცია.

51 Virginia Code 18.2-386.2.

52 Pennsylvania Consolidated Statutes Title 18 3131.

53 Colorado Revised Statutes 18-7-107.

ზიანი ფაქტობრივად დადგა⁵⁴. სპეციალური მიზნის არსებობა ან ზიანის ფაქტობრივი დადგომა ჩეხეთსა და ესტონეთში დამამძიმებელი გარემოების სახით არსებობს⁵⁵.

შესაბამისად, იმ პირთა წრის განსაზღვრა, რომელიც აკრძალული მასალის გავრცელებისთვის დაისჯება, წმინდად სახელმწიფოს პრიორიტეტსა და მიხედულებაზეა დამოკიდებული. სახელმწიფოები თავად განსაზღვრავენ, თუ რამდენად სურთ გავრცელების ჯაჭვის კრიმინალიზება. თუმცა ისიც ნათელია, რომ საჭიროების შემთხვევაში, შესაძლებელია დიფერენციაცია მასალის პირველად გამავრცელებელსა და სხვა პირებს შორის.

მაგალითისთვის, საქართველოს, გაერთიანებული სამეფოს მსგავსი რეგულაცია რომ ჰქონოდა, 2019 წელს დაკავებული პირები პასუხისმგებლობას თავიდან აირიდებდნენ. ინტერნეტით მიღებული მასალის გადაგზავნის მიუხედავად, ისინი არ დაისჯებოდნენ, თუკი არ დადგინდებოდა, რომ მათი მიზანი ვიდეოში ასახული პირისთვის ფსიქოლოგიური ზიანის მიყენება იყო. ამის საპირისპიროდ, სკ-ის 157¹ მუხლის განმარტებითი ბარათი ადგენს, რომ ზიანზე მითითება არ არის საჭირო, რადგან „ხელყოფა უკვე თავისთავად მნიშვნელოვანი ზიანის მიმყენებელია“⁵⁶.

შესაბამისად, გავრცელების ყველა ფორმით დასჯა და დისპოზიციაში სპეციალური მიზნის, მოტივის, ან ზიანის მითითებით ფილტრაციაზე უარის თქმა, სახელმწიფოს გაცხადებული ნების გამოხატველია. ხსენებული პირების დაკავება, სხვა არაფერია, თუ არა 2016 წელს განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილების პრაქტიკული განხორციელება.

2.3. სასჯელი პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფისთვის

2016 წელს განხორციელებული რეფორმის ერთ-ერთი მთავარი დანიშნულება სასჯელის გამკაცრება იყო⁵⁷. ნორმის დუბლირების შედეგად სკ-ის 157¹ მუხლი ამჟამად თავისუფლების აღკვეთის მინიმალურ ვადად 4 წელს ადგენს, ინტერნეტის მეშვეობით გავრცელებისთვის სასჯელი 5-დან 8 წლამდე ვადით თავისუფლების აღკვეთაა, ხოლო სხვა დამამძიმებელი გარემოებების არსებობისას ეს ვადა 10 წლამდეც შეიძლება გაიზარდოს.

ასეთი მკაცრი სასჯელი არც ერთ დასახელებულ კანონმდებლობაში არ გვხვდება. ევროპული სახელმწიფოების უმეტესობა ხსენებული დანაშაულისთვის სასჯელის სახედ ჯარიმას, ან მინიმალური ოდენობით თავისუფლების აღკვეთას აწესებს. ერთ წლამდე თავისუფლების აღკვეთაა მაქსიმალური სასჯელი ბოსნიის, ხორვატიის, ჩეხეთის, ესტონეთის, გერმანიის და სერბეთის კანონმდებლობებში. სასჯელი ორ წელიწადს არ აჭარბებს ფინეთსა და გაერთიანებულ სამეფოში, ხოლო 3 წლით თავისუფლების აღკვეთას ლიტვა და ბულგარეთი

54 მაგ. აშშ-ის იუტას შტატის კანონმდებლობა, იხ.: Utah Code 76-5b-203.

55 მაგ. ჩეხეთის სისხლის სამართლის კოდექსის 183-ე მუხლი, ესტონეთის სისხლის სამართლის კოდექსის 157-ე მუხლი,

56 განმარტებითი ბარათი „სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ საქართველოს 2016 წლის 3 ივნისის 5152-რს კანონის პროექტზე.

57 იქვე.

ითვალისწინებენ. აშშ-ში ეს დანაშაული ფედერალური სახით არ არსებობს, 38 შტატისა და ვაშინგტონის ოლქის მიერ დაწესებული სასჯელები კი მეტ-ნაკლებად ამ ფარგლებში ჯდება. განხილული ქვეყნებიდან ყველაზე მკაცრ სასჯელს კანადა აწესებს, სადაც თავისუფლების აღკვეთის მაქსიმალური ვადა ხუთი წელია.

ცხადია, სხვა სახელმწიფოების მიერ არჩეული სისხლისსამართლებრივი პოლიტიკა გადამწყვეტი მნიშვნელობის არაა. ქართულ კონტექსტში, აღნიშნული დანაშაული, ხშირი განმეორებადობის გარდა, მსხვერპლისთვის განსაკუთრებული ფსიქოლოგიური ზიანის მომტანია. თუმცა ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ არაკონსენსუალური პორნოგრაფიის, იგივე „revenge porn“-ის გავრცელება სხვა სახელმწიფოებშიც ხშირად ხდება. მაგალითად, 2017 წელს აშშ-ში ჩატარებულმა ფართომასშტაბიანმა კვლევამ დაადგინა, რომ სოციალური მედიის მომხმარებლებიდან ყოველი მერვე ამ დანაშაულის ადრესატს წარმოადგენდა⁵⁸.

სასჯელების გამკაცრებას გვერდითი ეფექტებიც ჰქონდა. რაკი პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფა მძიმე დანაშაული გახდა, მისი შეუტყობინებლობა ცალკე დანაშაულს წარმოადგენს და ორიდან ექვს წლამდე ვადით თავისუფლების აღკვეთით ისჯება⁵⁹. ეს ნიშნავს იმას, რომ სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს იმ პირებსაც, ვინც სოციალური მედიით მიღებული ბმული არ შეინახა, არ გაუზრცვლებია და საერთოდ წაშალა, მაგრამ ბმულის მიღების შესახებ პოლიციას არ შეატყობინა.

3. დანაშაულთან ბრძოლის პოლიტიკა პრაქტიკაში

წინა ქვეთავები პირადი ცხოვრების ამსახველი ინფორმაციის გავრცელებასთან ბრძოლის პოლიტიკაზე ნათელ წარმოდგენას ქმნის. საკანონმდებლო რეფორმის გზით, რომელიც პრაქტიკაშიც აისახა, სახელმწიფომ საკუთარ თავს დანაშაულთან ბრძოლის ყველანაირი შესაძლებლობა მისცა. სსკ-ის 157¹ მუხლი ფორმულირდა ისე, რომ სამართალდამცავთა „ბადეს“ არც ერთი პოტენციური კრიმინალი არ დასხლტომოდა. ამას ნათლად ადასტურებს შემდეგი:

- ნორმით დაცული ობიექტი კანონში ფორმულირებულია ბუნდოვნად, ხოლო განმარტებით ბარათში საერთოდ არ არის ნახსენები, რაც შესაძლებლობას იძლევა, პირი პასუხისმგებლობაში მიეცეს არამხოლოდ უშუალოდ ვიდეომასალის, არამედ მისი ანიმაციური, მხატვრული ან სხვა ფორმით გავრცელებისთვის;
- პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონო შენახვა მფლობელობითი დანაშაულია, რომელსაც ბრალდებულზე გადააქვს უდანაშაულობის მტკიცების ტვირთი. სხვა

58 Eaton, Jacobs, Ruvalcaba, (2017) Nationwide Online Study of Nonconsensual Porn Victimization And Perpetration, A Summary Report, ხელმისაწვდომია: <https://www.cybercivilrights.org/wp-content/uploads/2017/06/CCRI-2017-Research-Report.pdf> 31.3.2019].

59 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-2 ნაწილი.

კანონმდებლობებისგან განსხვავებით, მკაცრი პასუხისმგებლობის პრინციპის საზღვრების შესაზღვრად არც სასჯელის შემსუბუქება და არც სპეციალური სასამართლო ტესტი არ არსებობს;

- პირადი ცხოვრების საიდუმლოს უკანონო გავრცელების დანაშაულის შემადგენლობისას განსაზღვრულია დასჯად პირთა ყველაზე ფართო წრე. კანონმდებელმა უარი თქვა, სპეციალური განზრახვის ან ზიანის მითითებით ან რაიმე სხვა ფორმით ერთმანეთისგან განსხვავებინა უკანონო მასალის 'პირველადი', ან ბოროტი მიზნით გამავრცელებელი და სხვა პირები;
- პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფისთვის დაწესებული სასჯელები გაცილებით მაღალია, ვიდრე სხვა სახელმწიფოებში. ამასთან, სასჯელის სიდიდე დასჯადად აქცევს დანაშაულის შეუტყობინებლობასაც, რაც პასუხისმგებლობის პოტენციურ სუბიექტთა ისედაც ფართო ქოლგას დამატებით ზრდის.

ამ გარემოებათა ერთობლიობა ქმნის შესაძლებლობას, უმკაცრესად დაისაჯოს ნებისმიერი პირი, რომელსაც ოდნავი შეხებაც კი ჰქონდა გავრცელებულ მასალასთან, რიგ შემთხვევებში – უნებლიეთაც კი. ყოვლისმომცველი, ფართო და განუჭვრეტადი ნორმებით მაქსიმალურად ბევრი პირის მაქსიმალურად მკაცრად დასჯა – სწორედ ასეთია პირადი ცხოვრების ხელყოფასთან ბრძოლის სისხლისსამართლებრივი სტრატეგია.

ცხადია, ამგვარი სტრატეგია იმთავითვე არაკონსტიტუციური ან უკანონო არაა. დანაშაულის შინაარსიდან და აქტუალობიდან გამომდინარე, სახელმწიფოს გადასაწყვეტია, თუ რა ხერხით შეეცდება იგი კრიმინალის პრევენციას. რაკი კანონს გააჩნია მოქმედების ფართო პოტენციალი, დაფარვის აბსოლუტური სივრცე და სამართალდამცავი ორგანოების მზაობა აღსრულებისადმი, წესით, ეს დანაშაულის ჩადენისგან თავშეკავებაში უნდა გამოიხატოს. შესაბამისად, ადამიანები უნდა ერიდებოდნენ ისეთი ქმედების ჩადენას, რომლისთვისაც დასჯა, ფაქტობრივად, გარდაუვალია. დამატებით, ნორმის განუჭვრეტადობა და ბუნდოვანება დამატებით მსუსხავ ეფექტს უნდა ქმნიდეს პოტენციური დამნაშავის დასაფრთხობად.

ვიდეო და აუდიომასალების გავრცელების სიხშირესა და უწყვეტობაზე დაყრდნობით, შეიძლება ცალსახად ითქვას, რომ ეს სტრატეგია არ ამართლებს და ნორმის პრაქტიკული მოქმედების შედეგი განსხვავებულია. ამის უფრო მკაფიო დადასტურებად კი 2019 წლის 26 მარტის ღამეს განვითარებული მოვლენები გამოდგება.

2019 წლის 26 მარტს 23:00 საათზე ერთ-ერთი პოლიტიკოსის საჯარო განცხადებით გაირკვა, რომ პირადი ცხოვრების ამსახველი კადრები, რომელიც იანვრის ბოლოს გავრცელდა, სოციალურ ქსელში, Youtube.com-ზე იყო ატვირთული და ყველასთვის ხელმისაწვდომი⁶⁰. აღნიშნული ვიდეო 27 მარტის დილამდე არ წაშლილა. შესაბამისად 26 მარტის ღამით, რამდენიმე საათით, შესაძლებელი გახდა ამ დანაშაულთან დაკავშირებით საზოგადოებისა და სახელმწიფოს რეაქციაზე დაკვირვება.

60 <https://www.facebook.com/watch/?v=344590756171287> [მოპოვებულია 31.3.2019].

სახელმწიფოს მხრიდან განხორციელებულ ერთადერთ ღონისძიებას წარმოადგენდა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს განცხადება, რომელიც 00:57 წუთზე გავრცელდა. განცხადების თანახმად, ვიდეომასალის გავრცელებასთან დაკავშირებით „შსს ახდენდა სათანადო რეაგირებას“, თუმცა რა იგულისხმებოდა რეაგირებაში, ან კონკრეტულად, რა გეგმა არსებობდა ვიდეოს ხელმისაწვდომობის შესაზღუდად, არ დაკონკრეტებულა⁶¹.

სამართალდამცავი სტრუქტურების უმოქმედობის წყალობით ვიდეოს ნახვების რიცხვი მალევე გაიზარდა. მაშინ, როცა 00:15 წუთისთვის ნახვების ოდენობა დაახლოებით 4600 აღწევდა, 01:15 საათისთვის ეს რიცხვი გაიზარდა 5024-მდე. 02:15 საათისთვის ვიდეო 5786 ადამიანს, 03:15 საათისთვის – 7980 ადამიანს, ხოლო 04:15 საათისთვის – 9076 ადამიანს ჰქონდა ნანახი. 05:00 საათისთვის ამ რიცხვმა ათი ათასს გადააჭარბა.

სოციალური ქსელების მომხმარებლები უმთავრეს აქცენტს ვიდეოს ხელმისაწვდომობის სიმარტივეზე აკეთებდნენ. ვიდეოს სანახავად ისინი ერთმანეთს ურჩევდნენ, უბრალოდ მოეძებნათ პოლიტიკოსის სახელი. მართლაც, ვიდეოს მოძიება სხვადასხვა მარტივი საძიებო სიტყვებით ადვილად იყო შესაძლებელი. მომხმარებლებს გაცნობიერებული ჰქონდათ, რომ მათი ქმედება, შესაძლოა, დანაშაულებრივი ყოფილიყო. მათ ზუსტად არ იცოდნენ, კონკრეტულად რა მოქმედება იყო აკრძალული, მაგრამ იაზრებდნენ, რომ მათ მოქმედებაში დანაშაულის ნიშნები შეიძლება დაფიქსირებულიყო. იმის ნაცვლად, რომ ამას მასალის გავრცელების პრევენციისთვის შეეწყო ხელი, ნორმის ადრესატების პასუხი ძირითადად შემდეგნაირი იყო: პირველ რიგში, მომხმარებლებმა შეიმუშავეს დასწავლის მექანიზმი, რაც სახელმწიფოს რეაქციის პირდაპირ შედეგს წარმოადგენდა. ვიდეოს ბმულის პირდაპირ გაგზავნის ნაცვლად, ისინი სხვებს მხოლოდ ვიდეოს მოძებნის გზას ასწავლიდნენ, რითიც პირადი პასუხისმგებლობის ფარგლების შემცირებას ცდილობდნენ. შესაბამისად, იოლად შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ დამატებითი სადამსჯელო ღონისძიებები, საერთო ჯამში, ფუჭი აღმოჩნდება. საზოგადოება ამით მხოლოდ იმას ისწავლის, რომ აღარ გაიმეოროს ის კონკრეტული ქმედებები, რისთვისაც დადგა სხვა პირთა პასუხისმგებლობა, ისე გაცვალოს ინფორმაცია სხვებთან და ამ გზით აირიდოს სასჯელი.

ამასთან, მკაცრი სასჯელის შესაძლებლობა არათუ არ ასრულებდა პრევენციულ ფუნქციას, არამედ, პირიქით, ხელს უწყობდა დევიანტურ ქცევას და გარდაიქმნებოდა ერთგვარ სოლიდარულ აქტად. მომხმარებლები ერთმანეთს სხვადასხვა ფორმით აგულიანებდნენ, რაც განამტკიცებდა საკუთარი მოქმედების ლეგიტიმაციას და ახალისებდა მსგავსი ქცევის განმეორებადობას. ამის მიზეზი შეიძლება სწორედ კანონის ბუნდოვანი ჩანაწერი ყოფილიყო, რომელიც ერთდროულად ყველას სჯის, მაგრამ, ამავდროულად, პრევენციულ ფუნქციას ვერავის მიმართ ვერ ასრულებს.

საბოლოო ჯამში, პირადი ცხოვრების საიდუმლოს გავრცელების წინააღმდეგ ბრძოლის არსებული სტრატეგია არა მხოლოდ არაეფექტური, არამედ კონტრპროდუქტიულიც კია. სასჯელის ზრდა და კონკრეტული ჯგუფის მიმართ მისი გამოყენება ვერ ასრულებს ზოგადი

61 <https://www.interpressnews.ge/ka/article/538979-shss-saministro-socialur-kselshi-piradi-cxovrebis-amsaxveli-kadrebis-gavrcelebas-tan-dakavshirebit-reagirebas-axdens> [მოპოვებულია 31.3.2019].

პრევენციის ფუნქციას. პირიქით, სასჯელის ლეგიტიმაციის მიმართ არსებულმა ეჭვებმა, ხელი შეუწყო ბრალდებულთა მიმართ სოლიდარობის გრძნობის ზრდას, „აკრძალული ხილის“ მიმართ ლტოლვასა და დანაშაულის განმეორებას.

2016 წლის რეფორმის ერთადერთი აშკარა შედეგი კონკრეტულ პირთა დაკავებაში გამოიხატა, რაც რეაქციული ხასიათის მოქმედებაა და ზიანის შემცირებას არ უკავშირდება. მხოლოდ რეაქციონერული, სადამსჯელო ღონისძიებები ვერ ასრულებს პირადი ცხოვრების დაცვის ფუნქციას. დანაშაულთან ბრძოლას თვისებრივად ახალი სტრატეგია სჭირდება.

4. დანაშაულთან ბრძოლის ახალი სტრატეგია

როგორც განვიხილეთ, არსებული კანონმდებლობა პოლიციას დანაშაულთან ბრძოლის შეუზღუდავ უფლებამოსილებას ანიჭებს, მაგრამ პრაქტიკული შედეგები მოლოდინებისგან კარდინალურად განსხვავდება. ამის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი კრიმინოლოგიური აქსიომაა – პოლიცია ვერ იქნება ეფექტიანი, თუკი ხალხი თვლის, რომ იგი უფლებამოსილებას არაღეგტიმურად, უმართებულოდ იყენებს⁶². დემოკრატიული პოლიცია ვერ იქნება ეფექტიანი და ვერ შეძლებს კრიზისული სიტუაციის მოგვარებას ისეთი გადაწყვეტით, რომელიც საზოგადოების წარმოდგენას, მოლოდინებს და მორალურ ჩარჩოს სცდება⁶³. ლიბერალური ღირებულების მქონე სახელმწიფოებში ძალაზე ორიენტირებული პოლიცია ფუჭად გაირჯება, თუკი საზოგადოებრივი კონსენსუსისგან არ მიიღებს ლეგიტიმაციას.

მეტიც, დანაშაულის პრევენცია, კარგა ხანია, აღარ წარმოადგენს პოლიციის ექსკლუზიურ ვალდებულებას თუ შესაძლებლობას. კრიმინალის შესაკავებლად პოლიცია ვალდებულია, მჭიდრო თანამშრომლობა აწარმოოს საერთაშორისო სააგენტოებთან, კერძო სექტორთან, მოქალაქეებთან და სხვადასხვა საზოგადოებრივ ჯგუფებთან⁶⁴. პოლიციის მიმართ საზოგადოების დამოკიდებულებას მრავალი პოლიტიკური, სოციალური, კულტურული, დემოგრაფიული და სხვა ფაქტორი განსაზღვრავს⁶⁵, მაგრამ სამართალდამცავებს აქვთ რესურსი, გახადონ საკუთარი ქმედებები უფრო ლეგიტიმური და დაუახლოვდნენ ხალხს⁶⁶.

62 Smith, D. J. New challenges to Police Legitimacy, in Smith D. J. and Henry A. (eds), (2007) Transformations of policing, Aldershot: Ashgate Publishing Ltd., 273-305. ასევე: Reiner, R. (2000), The Politics of the Police, 3rd edn, Oxford: Oxford University Press. კრიტიკული ხედვისთვის იხ: Sanders, A. and Young, R. (2003), Police powers, in T. Newburn (ed.), Handbook of Policing, Cullompton: Willan, pp. 228-58.

63 Smith, D. J. (1983), Police and People in London, vol. I: A Survey of Londoners, London: Policy Studies Institute, No. 618. 10-13.

64 Dixon, D. (2005). Why Don't The Police Stop Crime? Australian And New Zealand Journal Of Criminology, Apr, Vol.38(1), pp.4-24, 5-6.

65 Zedner, L. (2006), 'Policing before and after the police: the historical antecedents of contemporary crime control', British Journal of Criminology, 46(1), 78-96.

66 Reiner, R. The Politics of the Police 51-59.

რაც უნდა მოულოდნელად ჟღერდეს, საზოგადოებრივი ნდობა დანაშაულებრივი სტატისტიკის კლებას ნაკლებად უკავშირდება. მეტიც, კრიმინალის შემცირება ავტომატურად არ გულისხმობს დანაშაულის შიშის შემცირებას ან პოლიციის მიმართ ნდობის გაზრდას⁶⁷. პოლიციისადმი ნდობა, როგორც ისტორიულად,⁶⁸ ასევე – თანამედროვე კონტექსტში⁶⁹, მუდმივად ემყარებოდა საზოგადოებრივი თანხმობის (policing by consent) მიღწევას. საზოგადოებრივი თანხმობისა და ლეგიტიმურობის აუცილებელი კომპონენტები კი ძალის მინიმალური გამოყენება, კანონიერება, მიუკერძოებლობა და უნიფორმულობაა⁷⁰.

ქართული სამართალდამცავი ორგანოებისთვის ამ კომპონენტების გათვალისწინება აუცილებელია. არსებულ კონტექსტში პოლიციისადმი უნდობლობა ისედაც სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს. საზოგადოებრივ მეხსიერებაში იღვწება ე.წ. სიგნალური დანაშაულები, რომელიც აყალიბებს პოლიციის კრებით სახეს. ქართულ პოლიციას არაერთ გახმაურებულ საქმეში გადაუბიჯებია მინიმალური ძალის გამოყენების,⁷¹ კანონიერებისა⁷² და ლეგიტიმურობისათვის აუცილებელი სხვა პრინციპებისათვის. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ე.წ. „ჩადებების პრაქტიკა“, რამაც საზოგადოების გარკვეულ სეგმენტს სამუდამოდ დაუკარგა პოლიციისადმი ნდობა. ძალაუფლების გამოყენების უნიფორმულობასთან დაკავშირებით კითხვები ამ საქმეშიც არსებობს. 2019 წლის იანვრის მიწურულს დაკავებული პირებიდან რამდენიმე პოლიტიკური აქტივისტია⁷³.

შესაბამისად, სამართალდამცავი ორგანოები დილემის წინაშე დგანან. იმ შემთხვევაში, თუ ისინი ხისტად გააგრძელებენ სისხლის სამართლის კოდექსის 157¹ მუხლის აღსრულებას, კიდევ უფრო დაკარგავენ საზოგადოების მხარდაჭერასა და ლეგიტიმაციას. ანალოგიურად, ნორმის ყოვლისმომცველი და აბსოლუტური ხასიათი მისივე პრევენციული ძალის შემცირებას იწვევს – რაც უფრო მეტად გამოიყენებს სახელმწიფო რეპრესიულ ძალას, მით მეტად იქნება იგი აღქმული, როგორც შერჩევითი და უსამართლო.

მეორე მხრივ, თუ რეპრესიული ღონისძიებები არ განხორციელდა, სსკ-ის 157¹ მუხლი არსებულ მცირე პრევენციულ ძალასაც დაკარგავს. აღნიშნული, ფაქტობრივად, დანაშაულთან ბრძოლაში კაპიტულაციის მაჩვენებელი იქნება, რაც პირადი ცხოვრების უფლებას დამატებით დააზიანებს. ორივე გზა მარცხისთვისაა განწირული. ეს არის მოქმედების ბუტაფორია, რომელსაც რეალური შედეგი არ მოაქვს. სხვაგვარად, ეს არის გზა არსაითკენ.

გონივრული არ იქნება იმის ვარაუდი, რომ პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფის დანაშაულის რიცხვი შემცირდება. ტექნოლოგიური პროგრესის ტემპების გათვალისწინებით

67 Dixon, Why Don't The Police Stop Crime? 5-6

68 Loader, I. and Mulachy, A. (2003), Policing and the Condition of England. Oxford UP. Chapter 1 – 'Losing faith? The desacralization of English policing since 1945'.

69 Zedner, L. (2006), Policing before and after the police: the historical antecedents of contemporary crime control, British Journal of Criminology, 46(1), 78-96.

70 Emsley, C. (2008), 'The birth and development of the police', in Newburn, T. Handbook of Policing. Willan.

71 მაგ. ზვიად რატიანის საქმე.

72 მაგ. „ბირჟა მაფიას“ საქმე.

73 <http://www.tabula.ge/ge/story/143717-eka-beselias-piradi-kadrebis-youtube-ze-atvirtvis-gamo-erti-piri-daakaves> [31.3.2019].

საწინააღმდეგო უფროა მოსალოდნელი. სხვა ადამიანების ინტიმური სივრცის ამსახველი მასალის მოსაპოვებლად აღარ არის საჭირო ფიზიკური ბარიერების დაძლევა. სმარტფონის ან ლეპტოპის დავირუსება გაცილებით უფრო მარტივი და მოსახერხებელია, ვიდრე სხვის ბინაში შეღწევა. მეტიც, ციფრულ სამყაროში, ამ სახის მასალას პირები თვითონ გასცემენ და იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მას თავად წაშლიან, იგი სხვა ადამიანის, ან უბრალოდ საიტის სერვერზე მაინც იქნება დარჩენილი.

შესაბამისად, აუცილებელია, თვისობრივად ახალი პოლიტიკის წარმოება, რომლის მთავარი ფოკუსი ზემოლოგიურ პერსპექტივებს უნდა დაეთმოს. სტრატეგიის ცვლილება ზიანის შემცირებაზე აქცენტირება და ნდობის აღდგენის პოლიტიკის (reassurance policies) შემოღებით უნდა გამოიხატოს. პოლიცია უნდა იყოს არა საშიში, ხელკეტიანი აუთსაიდერი, რომელსაც ნებისმიერ დროს შეეძლება მოქალაქის დაკავება (მათ შორის, „ჩადების“ მეშვეობით), არამედ დანაშაულთან ბრძოლის მაკოორდინირებელი ორგანო, რომელიც სამოქალაქო საზოგადოებასა და სხვადასხვა პროფესიულ (მათ შორის, ტექნიკურ) ჯგუფებთან ერთად დაიწყებს პრობლემასთან ბრძოლას.

ამ კატეგორიის დანაშაულთან ბრძოლისას პოლიციის მთავარ ამოცანას მაქსიმალურად მეტი ადამიანის დაკავება არ უნდა წარმოადგენდეს, რადგან ეს თავისთავად წარმოშობს შერჩევითობის პრობლემას. პირიქით, სახელმწიფომ მაქსიმალურად უნდა თქვას უარი სოციალურად ნაკლები ზიანის მომტანი პირების დასჯის ცდუნებაზე, რათა აიმაღლოს ძალაუფლების გამოყენების ლეგიტიმაცია. ამასთან, აუცილებელია ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა ზიანის შემცირების კუთხით. 2019 წლის 26 მარტს ექვსი საათის განმავლობაში კონკრეტული მასალის ხელმისაწვდომობა სახელმწიფოს გაუმართლებელ უმოქმედობაზე მიანიშნებს.

პირადი ცხოვრების ამსახველი მასალის გავრცელების „მდიდარი“ ისტორიის მიუხედავად, შინაარსზე ხელმისაწვდომობის სწრაფი დაბლოკვის მექანიზმი კვლავ არ არსებობს. არასასურველი შინაარსის შემცველი ინფორმაციის გავრცელების ხელშესაშლელად სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურმა წარსულში რამდენჯერმე მთლიანად დაბლოკა სოციალურ ქსელზე ხელმისაწვდომობა⁷⁴. არც ერთ ამ შემთხვევაში, არ გამოკვეთილა კანონისმიერი ჩარჩო, რომლითაც სამსახური მოქმედებდა. ეს მოქმედებები, გაურკვეველი სამართლებრივი ბუნების გარდა, არაეფექტიანიც იყო, რადგან დაინტერესებული მომხმარებელი აღნიშნულ პორტალებს მარტივად სტუმრობდა VPN-ების გამოყენებით.

ამრიგად, შესაძლოა გამოიყოს რამდენიმე ძირეული რეკომენდაცია, რომელიც აუცილებელია პირადი ცხოვრების საიდუმლოს შემცველი ინფორმაციის გავრცელების ეპიდემიასთან საბრძოლველად:

- სახელმწიფომ უნდა აიღოს პასუხისმგებლობა დამდგარ ზიანზე. კონკრეტული მასალების გავრცელებას არ უნდა მოჰყვეს რიგითი, 'მეორეული' გამავრცელებლების დაკავება.

74 <https://www.mediachecker.ge/ka/analizi/article/47302-2018-02-28-18-17-36>; ასევე <http://go.on.ge/1ow> [31.3.2019].

სამართალდამცავებმა, მოქალაქეებზე პასუხისმგებლობის გადატანის ნაცვლად⁷⁵, უნდა გაითავისონ საკუთარი პასუხისმგებლობა იმ ფაქტთან დაკავშირებით, რომ ეს მასალა საათობით არის ხელმისაწვდომი;

- პასუხისმგებლობის აღება უნდა გამოიხატოს ზიანის შემცირების მექანიზმების დანერგვაში. კანონმდებლობაში უნდა გაიწეროს მსგავსი მასალების დაბლოკვის მექანიზმი, რასაც მოჰყვება სწრაფი რეაგირების ტექნიკური მოქმედების გაწერა სოციალურ ქსელებთან და სხვა ჯგუფებთან მჭიდრო თანამშრომლობის გზით;
- ასევე, პრევენციისათვის აუცილებელია ცნობიერების ამაღლების ფართომასშტაბიანი კამპანიისა და მოწვევად ჯგუფებთან აქტიური თანამშრომლობის წარმოება. მსგავსი დანაშაულების მთავარ მსხვერპლს, როგორც წესი, საზოგადოებრივად და პოლიტიკურად აქტიური ქალები წარმოადგენენ, რომელთა დახმარება უმნიშვნელოვანესი იქნება;
- საკანონმდებლო დონეზე აუცილებელია სისხლის სამართლის კოდექსის 157¹ მუხლში კარდინალური ცვლილებების განხორციელება მოქმედების სფეროს დავიწროების მიზნით. გულუბრყვილო იქნება თანამშრომლობის მოლოდინი მოქალაქეებისგან, თუ მათ ექნებათ განცდა, რომ ყოველ წამს შეიძლება გახდნენ ნორმის მორიგი მსხვერპლი და მინიმუმ 4 წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა დაემუქროთ;
- სსკ-ის 157¹ მუხლში განსახორციელებელი ცვლილებები უნდა შეეხებოდეს დანაშაულის საგნის შენახვისა და გავრცელებისადმი პასუხისმგებლობის ფარგლების შემცირებას. სპეციალური მიზნის, მოტივის, ან ზიანის ფილტრის შემოღების შედეგად სახელმწიფოს ფოკუსი აკრძალული მასალის თავდაპირველ მომპოვებლებსა და გამავრცელებლებზე უნდა გადავიდეს. ეს აუცილებელია, რადგან თუ ნორმის სფერო არ დავიწროვდა, სამართალდამცავ ორგანოებს ყოველთვის ექნებათ ცდუნება, რიგითი მოქალაქეების დაკავების გზით სცადონ პასუხისმგებლობის არიდება;
- სსკ-ის 157¹ მუხლის დავიწროება არ უნდა ნიშნავდეს დანაშაულთან ბრძოლის შესუსტებას. იმის მიუხედავად, რომ დაწესებული სანქცია საკმაოდ მაღალია, ეს გამართლებული შეიძლება იყოს ქვეყნის კონტექსტითა და მძიმე გამოცდილებით. დისპოზიციის ცვლილება და ფილტრაციის შემოღება, ასევე რიგითი მოქალაქეებისგან ფოკუსის რეალურ ბოროტმოქმედებზე გადატანა შეაკავებს საზოგადოების პროტესტს და სასჯელის სიმძიმეც გამართლებული იქნება.

ვფიქრობთ, მხოლოდ ასე იქნება შესაძლებელი ბალანსის დაცვა დანაშაულთან ბრძოლასა და საზოგადოებასთან პოლიციის კიდევ უფრო გაუცხოებას შორის. სამართალდამცავ ორგანოებს არ უნდა დაავიწყდეთ, რომ დანაშაულთან ბრძოლაზე არანაკლებ მნიშვნელოვანი საზოგადოების მენტალობაში ლეგიტიმაციისთვის ბრძოლაა.

75 <http://netgazeti.ge/news/351786/> [მოპოვებულია 31.3.2019].

5. დასკვნა

წინამდებარე სტატიაში განხილულ იქნა, თუ რა ფორმით ებრძვის სახელმწიფო პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფის მასიურად გავრცელებულ დანაშაულს. სახელმწიფოს ამჟამად სრული კარტბლანში აქვს და, ფაქტობრივად, ყველა პირის დასჯა შეუძლია, ვისაც ფარულ კადრებთან ოდნავი, თუნდაც შემთხვევითი შეხება ჰქონია. სხვადასხვა პოზიტიური ვალდებულების შემოღებით, პირის დასჯა შესაძლებელი გახდა მისი განზრახვის, გამოწვეული ზიანისა და სხვა ფაქტორების მიუხედავად.

სახელმწიფოს მობილიზებული ჰყავს საპოლიციო რესურსები და სურს, აღკვეთოს დანაშაული. თუმცა ეს ვერ ხერხდება, რადგან ნორმის ბუნდოვანი, ყოვლისმომცველი ხასიათი და სახელმწიფოს რეპრესიული ქმედებები აღიქმება, როგორც შერჩევითი და უსამართლო. დანაშაულთან ბრძოლა წარუმატებლად მიმდინარეობს, რასაც პრევენციული მექანიზმების არარსებობის გარდა, არასწორი სისტემური მიდგომაც განაპირობებს.

დანაშაულის პერმანენტულობა სახელმწიფოსთვის სისტემური რეაგირების გადახედვის ნიშანი უნდა იყოს. თუკი პოლიცია ძალაუფლების გამოყენებას ხისტად, საზოგადოებრივი ლეგიტიმაციის გარეშე გააგრძელებს, იგი წინასწარვე კრახისთვის იქნება განწირული. მსგავსი დანაშაულის რიცხვის შემცირება ნაკლებ სავარაუდოა და იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ეს მოხდა, სახელმწიფოს აქტიური პოლიტიკის გარეშე ავტომატურად არ გამოიწვევს პოლიციისადმი ნდობის ზრდას, ან აღნიშნულ დანაშაულთან დაკავშირებული შიშის გაქრობას, რადგან სიგნალური დანაშაულები კოლექტიურ მენსიერებაში დიდი ხნით რჩება.

სახელმწიფომ უნდა შეცვალოს პირადი ცხოვრების საიდუმლოს ხელყოფის დანაშაულთან ბრძოლის სტრატეგია. რეპრესიული მოქმედებების მაღალი რიცხვის, მაქსიმალურად ბევრი ბრალდებულისა და სტატისტიკის შემცირების ნაცვლად, სახელმწიფოს მიზანს ზიანის კონტროლი და საზოგადოების მხრიდან რეაქციის მართვა უნდა წარმოადგენდეს. ეს სახელმწიფოს შესაძლებლობას მისცემს, არ გამოჩნდეს აგრესიული მჩაგვრელი და ხალხთან ერთად იბრძოლოს დანაშაულის წინააღმდეგ.

სტატიაში მოყვანილი კონკრეტული რეკომენდაციები სახელმწიფოს დაეხმარება, საკუთარი ძალაუფლების შეზღუდვასა და პასუხისმგებლობის აღებაში. სისხლის სამართლის კოდექსის შესაბამისი ნორმის სამოქმედო სივრცის დავიწროებით არარეალისტური მოლოდინები მართვადი გახდება. აღნიშნული ცვლილებები საჭიროა არა იმიტომ, რომ არსებული კანონმდებლობა ცალსახად არაკონსტიტუციური, უკანონო, ან უპრეცედენტოა (თუმცა ამ საკითხებზეც შეიძლება დავა), არამედ იმიტომ, რომ არსებული სტრატეგია არ იძლევა დანაშაულის პრევენციის შესაძლებლობას და ნათელი მაგალითია იმისა, თუ როგორ გადააქვს სახელმწიფო აპარატს პასუხისმგებლობა მოქალაქეებზე საკუთარი ვალდებულების შეუსრულებლობის გადასაფარად.